

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR LIETAS Nr. 2022-44-01

IZSKATĪŠANAS TURPINĀŠANU TIESAS SĒDĒ AR LIETAS DALĪBNIKU PIEDALĪŠANOS

Rīgā

2024. gada 9. februārī

Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Irēna Kucina, Gunārs Kusiņš, Jānis Neimanis, Artūrs Kučs, Anita Rodiņa un Jautrīte Briede, pēc sabiedrības ar ierobežotu atbildību „UNISTARS” konstitucionālās sūdzības,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85. pantu un Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu, 17. panta pirmās daļas 11. punktu, 19.², 28.¹ un 30. pantu,

rakstveida procesā 2024. gada 10. janvārī,

uzsākot lietas Nr. 2022-44-01 „Par Elektronisko sakaru likuma 48. panta septītās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 105. pantam” (turpmāk – lieta Nr. 2022-44-01) izskatīšanu,

konstatēja:

1. Saeima 2004. gada 28. oktobrī pieņēma Elektronisko sakaru likumu, kas stājās spēkā 2004. gada 1. decembrī.

Ar 2011. gada 19. maija likumu „Grozījumi Elektronisko sakaru likumā”, kas stājās spēkā 2011. gada 8. jūnijā, Saeima citstarp minētā likuma 47. pantu papildināja ar 3.¹ daļu šādā redakcijā: „Radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības nevar tālāk nodot elektronisko sakaru komersants, kurš: 1) nav samaksājis par šo lietošanas tiesību iegūšanu; 2) ieguvis radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības uz 10 vai vairāk

gadiem līdz dienai, kad šīs lietošanas tiesības normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā pārveido par koplietojamo radiofrekvenču piešķiruma lietošanas atļauju.”

Savukārt ar 2014. gada 9. janvāra likumu „Grozījumi Elektronisko sakaru likumā”, kas stājās spēkā 2014. gada 7. februārī, Elektronisko sakaru likuma 47. panta 3.¹ daļa tika izteikta jaunā redakcijā: „Elektronisko sakaru komersants nav tiesīgs nodot tālāk radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības, ja tas nav samaksājis par šo tiesību iegūšanu.”

Saeima 2022. gada 14. jūlijā pieņēma jaunu Elektronisko sakaru likumu, kas stājās spēkā 2022. gada 29. jūlijā. Saskaņā ar minētā likuma 48. panta septīto daļu elektronisko sakaru komersants ir tiesīgs nodot vai iznomāt tikai tādas ierobežotas radiofrekvenču joslas lietošanas tiesības, kuras tas ieguvis konkursa vai izsoles rezultātā par maksu (turpmāk – apstrīdētā norma).

2. Pieteikuma iesniedzēja – sabiedrība ar ierobežotu atbildību „UNISTARS” (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) – uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un 105. pantam.

Pieteikuma iesniedzēja ir elektronisko sakaru komersants, kas sniedz bezvadu elektronisko sakaru pakalpojumu, tostarp mobilo sakaru pakalpojumu. Satiksmes ministrija 2000. gada 13. septembrī izsniedza Pieteikuma iesniedzējai uzņēmējdarbības licenci Nr. 309. Pamatojoties uz minēto licenci, Pieteikuma iesniedzējai tika piešķirtas radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības tostarp uz ierobežotām radiofrekvenču joslām pēc pieprasījuma un bez maksas. Šo radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību termiņu Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators) šobrīd ir pagarinājusi līdz 2028. gada 31. decembrim.

Lai sekmīgi turpinātu īstenot savas īpašuma tiesības uz piešķirtajām radiofrekvenču spektra lietošanas tiesībām, Pieteikuma iesniedzējai būtu nepieciešams attīstīt un piedāvāt klientiem piektās paaudzes mobilo elektronisko sakaru tīkla (5G) pakalpojumus. Pieteikuma iesniedzēja neesot viens no mobilo sakaru operatoriem, kas darbojas Latvijas tirgū, tāpēc tai neesot iespēju tieši sniegt lietotājiem 5 G tehnoloģiju mobilo sakaru pakalpojumus. Tāpat, ņemot vērā, ka mobilo sakaru tirgū valda sīva konkurence un ir sasniegts tirgus piesātinājums,

pastāvot augstas barjeras, lai Pieteikuma iesniedzēja pati kļūtu par mobilo sakaru operatoru. Tādējādi tās interesēs būtu nodot vai iznomāt tai piešķirtās radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības kādam no mobilo sakaru operatoriem, lai tādējādi gūtu iespējami lielāko labumu no savām īpašuma tiesībām uz radiofrekvenču spektra lietošanas tiesībām, taču apstrīdētā norma to liedzot.

Apstrīdētā norma esot izsludināta atbilstoši normatīvo aktu prasībām un tā esot pietiekami skaidri formulēta. Tomēr tā neesot izdota, ievērojot normatīvajos aktos paredzēto kārtību, jo neesot ievērots labas likumdošanas princips. Tā neesot saskaņota ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 11. decembra direktīvas (ES) 2018/1972 par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi (turpmāk – Direktīva 2018/1972) prasībām, īpaši ar tās mērķi nodrošināt efektīvu frekvenču izmantošanu un godīgu konkurenci, kas veicina tehnoloģiju attīstību. Direktīvas 2018/1972 51. panta 1. punkta otrā rindkopa, kas paredz, ka dalībvalstis var noteikt, ka pienākums nodrošināt tiesības nodot vai iznomāt radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības neattiecas uz gadījumiem, kad uzņēmuma individuālās tiesības lietot radiofrekvenču spektru sākotnēji ir piešķirtas par brīvu vai piešķirtas apraidei, interpretējama tādējādi, ka radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību nodošanu var ierobežot tikai tiktāl, ciktāl tas nepieciešams godīgas konkurences aizsardzības nolūkos. Ja likumdevējs būtu vērtējis apstrīdētās normas atbilstību Direktīvai 2018/1972, tas būtu konstatējis, ka tā nav atbilstoša attiecīgās direktīvas mērķiem. Tāpat likumdevējs neesot pienācīgi izvērtējis apstrīdētās normas ietekmi un piemērotību legītimā mērķa sasniegšanai, kā arī neesot apsvēris vēsturisko izveidojušos nevienlīdzīgo situāciju kontekstā ar konkurences situāciju elektronisko sakaru pakalpojumu tirgū. Tāpat, pieņemot apstrīdēto normu, neesot vērtēta tās iespējamā ietekme uz konkurenci radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību izmantošanā 5 G pakalpojumu attīstīšanai un nodrošināšanai nākotnē, lai gan uz to esot norādījušas gan kompetentās institūcijas, gan tirgus dalībnieki. Tādējādi esot pieļauti būtiski labas likumdošanas principa pārkāpumi.

Ja Satversmes tiesa tomēr uzskatītu, ka pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu, Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka tas neesot samērīgs. Apstrīdētājā normā ietvertā pamattiesību ierobežojuma legītimais mērķis esot godīgas konkurences nodrošināšana, tādā veidā aizsargājot citu cilvēku – noteikta pakalpojuma saņēmēju – tiesības. Tomēr ierobežojums neesot piemērots šā mērķa sasniegšanai, jo neveicinot

godīgu konkurenci, bet gan aizsargājot viena mobilo sakaru operatora intereses. Turklāt likumdevējs neesot veicis pienācīgu izvērtējumu un pamatojis apstrīdētās normas piemērotību mērķa sasniegšanai arī gadījumā, ja par ierobežojuma leģitīmo mērķi uzskatītu papildu ienākumu gūšanu valsts budžetā.

Pastāvot arī citi līdzekļi, ar kuriem vismaz tikpat efektīvi varot sasniegt ierobežojuma leģitīmo mērķi. Šie alternatīvie līdzekļi būtībā jau izrietot gan no Direktīvas 2018/1972, gan Elektronisko sakaru likuma. Proti, tiesiskais regulējums jau šobrīd paredzot ierobežot radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību nodošanu gadījumos, kad tas varētu radīt konkurences izkropļojumu. Tāpat normatīvais regulējums, piemēram, Direktīvas 2018/1972 52. panta 2. punkts arī paredzot vairākus mehānismus, kā dalībvalsts var ierobežot radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības, lai izvairītos no konkurences kropļošanas.

Turklāt arī likumprojekta „Elektronisko sakaru likums” (likumprojekts Nr. 1216/Lp13) sākotnējā redakcijā esot ticis piedāvāts alternatīvs risinājums: paredzēt, ka elektronisko sakaru komersants var nodot arī bez maksas iegūtas radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības, ja šādas tiesības tiek izmantotas vismaz 20 gadus. Tāpat Regulators minētā likumprojekta izskatīšanas gaitā esot piedāvājis paredzēt vispārīgu ierobežojumu nodot radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības, kas nav iegūtas par maksu, bet vienlaikus ierobežotu laika periodu ļaut nodot radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības, kuras vēsturiski izsniedza pēc pieprasījuma, proti, paredzot pārejas periodu. Tomēr Regulatora piedāvātais priekšlikums netika iekļauts likumprojektā, savukārt likumprojekta sākotnējā redakcijā norma par radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību nodošanu aizstāta ar apstrīdēto normu.

Ierobežojums nodot bez maksas iegūtas radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības kavējot radiofrekvenču spektra efektīvāku izmantošanu, tādējādi tieši novedot pie radiofrekvenču spektra, kas ir ierobežots nacionālais resurss, izšķērdēšanas un neefektīvas izmantošanas. Apstrīdētā norma neradot nekādu ieguvumu sabiedrībai, jo sabiedrības interesēs esot efektīva radiofrekvenču spektra joslu izmantošana un 5 G tehnoloģiju attīstība, kas visefektīvāk notiekot tieši godīgas konkurences apstākļos. Tādēļ apstrīdētajā normā ietvertais tiesību uz īpašumu ierobežojums neesot samērīgs.

Attiecībā uz apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka visi elektronisko sakaru

komersanti, neatkarīgi no tā, vai tiem radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības piešķirtas pēc pieprasījuma un bez maksas vai izolē, atrodoties vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, jo izmantojot sev piederošās radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanā, kas ir vienādi un salīdzināmi pakalpojumi. Savukārt apstrīdētā norma radot atšķirīgu attieksmi pret elektronisko sakaru komersantiem, kuriem radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības piešķirtas pēc pieprasījuma un bez maksas, jo vienīgi šiem komersantiem liedzot nodot vai iznomāt radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības.

Ar apstrīdēto normu radītās atšķirīgās attieksmes leģitīmais mērķis esot citu personu tiesību aizsardzība, proti, godīgas konkurences nodrošināšana. Atsaucoties uz jau iepriekš norādītajiem apsvērumiem par apstrīdētās normas iespējamu neatbilstību Satversmes 105. pantam, Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka ar apstrīdēto normu radītā atšķirīgā attieksme nerasniedzot tās leģitīmo mērķi. Tāpat no apstrīdētās normas izrietošā atšķirīgā attieksme neesot arī nepieciešama leģitīmā mērķa sasniegšanai un neesot arī atbilstoša.

Pēc iepazīšanās ar lietas materiāliem Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka Saeimas atbildes rakstā ir nepamatoti secināts, ka apstrīdētā norma neierobežo Pieteikuma iesniedzējas tiesības uz īpašumu. Proti, līdz pat 2011. gadam, kad ierobežojums radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību tālāk nodošanai tika noteikts likumā, lēmums par lietošanas tiesību tālāk nodošanu esot bijis Regulatora kompetencē. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējai piešķirtās radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības sākotnēji esot paredzējušas tiesības tās atsavināt.

Neesot pamatots arī tiesībsarga viedoklis attiecībā uz tiesvedības izbeigšanu izskatāmajā lietā. Pieteikuma iesniedzēja piekrīt, ka Elektronisko sakaru likuma, kas bija spēkā līdz 2022. gada 28. jūlijam, 47. panta 3.¹ daļa un apstrīdētā norma paredz līdzīga rakstura pamattiesību ierobežojumu. Tomēr pēc būtības abas tiesību normas esot atšķirīgas, ņemot vērā gan abu normu pieņemšanas mērķi, gan faktiskos un tiesiskos apstākļus, kuri būtiski atšķiroties to pieņemšanas laikā. Tā, piemēram, esot jāņem vērā apstākļi, ka līdz pat apstrīdētās normas pieņemšanai Latvijā faktiski nenotika strauja 5G tīkla attīstība un ieviešana. Turklāt viens no būtiskākajiem Pieteikuma iesniedzējas iebildumiem saistībā ar apstrīdētās normas prettiesiskumu esot tieši Eiropas Savienības tiesību normu nepareiza ieviešana jeb piemērošana, un šis apsvēruma nebūtu izvirzāms attiecībā uz Elektronisko sakaru likuma, kas bija

spēkā līdz 2022. gada 28. jūlijam, 47. panta 3.¹ daļu. Minētie apsvērumi norādot, ka tikai pēc apstrīdētās normas pieņemšanas Pieteikuma iesniedzēja tajā ietvertu tiesību uz īpašumu ierobežojumu ir uztvērusi kā būtisku savu īpašuma tiesību aizskārumu.

3. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeima – uzskata, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, bet tiesvedība par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 105. pantam būtu izbeidzama.

Elektronisko sakaru komersantam piešķirtās tiesības sniegt elektronisko sakaru pakalpojumus, izmantojot ierobežotu radiofrekvenču spektra joslu, esot uzskatāmas par mantiski novērtējamām un tādējādi ietilpstot tiesību uz īpašumu tvērumā. Tomēr apstrīdētā norma nedz atņemot, nedz ierobežojot Pieteikuma iesniedzējai iespējas turpināt savu komercdarbību, tiešā veidā izmantojot tai piešķirtās radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības un gūstot no tām labumu.

Esot jāņem vērā arī tas, ka nākotnes peļņa neesot uzskatāma par īpašumu, jo tā vēl neesot nopelnīta, un līdz ar to nepastāvot prasība, kuru varētu apmierināt. Pat tad, ja apstrīdētās normas nebūtu vai tajā ietvertā atļauja nodot vai iznomāt radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības būtu attiecināma arī uz Pieteikuma iesniedzēju, neesot zināms, vai Pieteikuma iesniedzējas vēlme īstenot savas ekonomiskās intereses un gūt peļņu vispār varētu tikt apmierināta. Proti, neesot zināms, vai pastāv tāds elektronisko sakaru komersants, kurš vēlētos iegūt radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības, vai Regulators šo radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību nodošanu vai iznomāšanu atļautu, kā arī, vai Pieteikuma iesniedzēja patiešām gūtu no tā peļņu. Pieteikuma iesniedzējas ekonomiskās intereses, kuras ir saistītas ar peļņas gūšanu nākotnē tās iecerētajā veidā, neietilpstot Satversmes 105. panta tvērumā un tādējādi neesot konstatējams Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskārumus.

Saeima papildus vērš uzmanību uz to, ka, ievērojot radiofrekvenču spektra kā valsts īpašuma unikālo raksturu, radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības esot specifiskas tiesības, jo tiekot piešķirtas uz noteiktu laiku bez iespējas paļauties uz to termiņa pagarināšanu, un tās jebkurā brīdī varot tikt anulētas. Radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības tiekot piešķirtas, lai tās tiktu izmantotas elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanai valsts un sabiedrības interesēs, nevis tādēļ, lai attiecīgais elektronisko sakaru komersants gūtu maksimāli iespējamo peļņu no tām. Tāpat esot jāņem vērā tas, ka liegums nodot tālāk radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības esot

ilgstoši pastāvējis jau pirms apstrīdētās normas spēkā stāšanās. Tādējādi apstrīdētā norma neesot Pieteikuma iesniedzējai piešķirtās radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības ietekmējusi jaunā, atšķirīgā un iepriekš nezināmā apjomā, un Pieteikuma iesniedzējai neesot varējusi izveidoties aizsargājama paļāvība, ka šis regulējums varētu tikt mainīts atbilstoši tās vēlmēm, pieņemot jauno Elektronisko sakaru likumu.

Pieņemot apstrīdēto normu, likumdevējs esot izmantojis Direktīvas 2018/1972 51. panta 1. punkta otrajā rindkopā piešķirto izvēles brīvību neattiecināt tiesības nodot vai iznomāt radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības uz tiem gadījumiem, kad elektronisko sakaru komersantam tās piešķirtas bez maksas. Šāds regulējums esot bijis iekļauts arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta direktīvā 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem (pamaddirektīva) (turpmāk – Direktīva 2002/21). Neesot šaubas, ka Eiropas Savienības institūcijas, izstrādājot Direktīvu 2018/1972, ir vērtējušas nepieciešamību arī turpmāk paredzēt dalībvalstu rīcības brīvību attiecīgajā jautājumā.

Ja Satversmes tiesa tomēr uzskatītu, ka ir konstatējams Pieteikuma iesniedzējas Satversmes 105. pantā ietvertu pamattiesību aizskārums, tad apstrīdētajā normā ietvertais pamattiesību ierobežojums esot pieņemts, ievērojot normatīvajos aktos paredzēto kārtību. Likumprojektam iesniegtie priekšlikumi esot apspriesti rūpīgi, kā arī pēc iespējas esot apzināti visu ieinteresēto personu viedokļi un tieši vai pastarpināti uzklauti iebildumi. Pieteikuma iesniedzēja pēc būtības iebilstot pret to, ka, pieņemot jauno Elektronisko sakaru likumu, netika pieņemts tai vēlamais tiesiskais regulējums. Ar apstrīdēto normu netika noteikts jauns tiesiskais regulējums, līdz ar to neesot pamata iebildumiem par izskaidrojošu pētījumu nepieciešamību. Līdz ar to apstrīdētās normas pieņemšanas procesā neesot pieļauti būtiski likumdošanas procedūras pārkāpumi un attiecīgais pamattiesību ierobežojums esot noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu.

Pamattiesību ierobežojuma mērķis esot veicināt godīgu konkurenci elektronisko sakaru komersantu vidū un novērst iedzīvošanos no valstij piederoša resursa – radiofrekvenču spektra – lietošanas tiesību nodošanas vai iznomāšanas. Tāpat ierobežojuma mērķis esot novērst potenciāli nevienlīdzīgu attieksmi pret elektronisko sakaru komersantiem, kuri par radiofrekvenču spektra lietošanas tiesībām ir veikuši maksājumus valsts budžetā. Līdz ar to apstrīdētajā normā

ietvertajam pamattiesību ierobežojumam esot divi leģitīmie mērķi – citu personu tiesību aizsardzība un sabiedrības (valsts) labklājība aizsardzība.

Apstrīdētajā normā ietvertais ierobežojums esot piemērots un tiešā veidā nodrošinot attiecīgo leģitīmo mērķu sasniegšanu, tā kalpojot tam, lai veicinātu godīgu konkurenci elektronisko sakaru komersantu vidū un novērstu potenciāli nevienlīdzīgu attieksmi. Savukārt Pieteikuma iesniedzējas norādītie līdzekļi pēc savas būtības esot nevis alternatīvi līdzekļi, bet gan apstrīdētajai normai saturiski pilnīgi pretējs tiesiskais regulējums, kas neesot saistāms ar apstrīdētajā normā ietvertā ierobežojuma leģitīmajiem mērķiem. Turklāt alternatīvu risinājumu izvēle, tostarp attiecībā uz to, kā valsts tiesību aktos ieviest direktīvu, esot atzīstama par likumdevēja politisko izšķiršanos. Ņemot vērā Elektronisko sakaru likuma mērķus, kā arī radiofrekvenču spektra kā valsts īpašumā esoša unikāla, ierobežota resursa nozīmi un radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību būtību, likumdevējs esot līdzsvarojis Pieteikuma iesniedzējas intereses ar citu personu interesēm un sabiedrības un labklājības interesēm. Tādējādi apstrīdētajā normā ietvertais pamattiesību ierobežojums esot samērīgs.

Saeima piekrīt tam, ka visi elektronisko sakaru komersanti, kuriem piešķirtas radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības, atrodies vienādos un salīdzināmos apstākļos neatkarīgi no tā, vai tiem šīs tiesības piešķirtas pēc pieprasījuma un bez maksas vai konkursa vai izsoles rezultātā par maksu, jo visi šie elektronisko sakaru komersanti izmantojot tiem piešķirtās radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības vienādu un salīdzināmu elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanai. Tādējādi apstrīdētā norma paredzot atšķirīgu attieksmi pret elektronisko sakaru komersantiem, kuri atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, taču šī atšķirīgā attieksme esot pamatota un attaisnojama.

Attiecībā uz to, vai apstrīdētajā normā noteiktā atšķirīgā attieksme ir objektīvi pamatota, Saeima lūdz ņemt vērā apsvērumus, kas pausti attiecībā uz Satversmes 105. pantā ietverto pamattiesību ierobežojumu, papildus norādot, ka elektronisko sakaru komersanti, kuriem radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības piešķirtas pēc pieprasījuma un bez maksas, savā ziņā tiešām atrodies nelabvēlīgākā situācijā, taču šādam regulējumam esot objektīvs un racionāls mērķis. Šajā gadījumā izšķiroša nozīme esot tam, vai par radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību iegūšanu sākotnēji ir veikts maksājums valsts budžetā. Maksājumus veikušie elektronisko sakaru

komersanti atšķirībā no Pieteikuma iesniedzējas neatrodies tādā situācijā, kad tie varētu negodprātīgi gūt peļņu un iedzīvoties no valstij piederoša, ierobežota resursa. Atļauja radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības nodot vai iznomāt tiem elektronisko sakaru komersantiem, kuri tās ieguvuši pēc pieprasījuma un bez maksas, nozīmētu nevienlīdzīgu nostāju pret citiem elektronisko sakaru komersantiem un neatbilstu ne valsts, ne sabiedrības, ne citu elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus dalībnieku interesēm.

4. Satiksmes ministrija 2000. gada 13. septembrī Pieteikuma iesniedzējai izsniedza uzņēmējdarbības licenci Nr. 309, kuras 13. punkta otrajā teikumā noteikts, ka licences saņēmējs nav tiesīgs nodot to citām personām. Pamatojoties uz minēto licenci, Pieteikuma iesniedzējai tika piešķirtas radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības pēc pieprasījuma un bez maksas. Ar Regulatora 2002. gada 29. maija lēmumu Pieteikuma iesniedzējai izsniegtā licence Nr. 309 tika pārreģistrēta.

Regulators 2005. gada 7. septembrī pieņēma lēmumu Nr. 190, ar kuru Pieteikuma iesniedzējai piešķirto radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību termiņš tika pagarināts līdz 2010. gada 14. septembrim. Minētā lēmuma lemjošās daļas 2. punkts paredzēja, ka Pieteikuma iesniedzējai piešķirto radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību tālāknodošana nav atļauta. Ar Regulatora 2010. gada 8. septembra lēmumu Nr. 356 Pieteikuma iesniedzējai piešķirto radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību termiņš tika pagarināts līdz 2020. gada 14. septembrim. Arī šā lēmuma lemjošās daļas 2.4. apakšpunkts paredzēja to, ka Pieteikuma iesniedzējai piešķirto radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību tālāknodošana nav atļauta. Savukārt Regulatora 2018. gada 25. oktobra lēmumā Nr. 120, ar kuru Pieteikuma iesniedzējai piešķirto radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību termiņš tika pagarināts līdz 2028. gada 31. decembrim, šāds radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību nosacījums iekļauts netika. Tomēr nosacījums, ka radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību tālāknodošana nav atļauta elektronisko sakaru komersantam, kurš nav samaksājis par šo tiesību iegūšanu, konkrētajā brīdī bija nostiprināts Elektronisko sakaru likuma, kas bija spēkā līdz 2022. gada 28. jūlijam, 47. panta 3.¹ daļā. Ar Regulatora 2003. gada 30. jūlija lēmumu Nr. 199 Pieteikuma iesniedzējai tika iesniegta arī publiskā fiksētā telekomunikāciju tīkla operatora individuālā licence Nr. T10137, kuras 21. punkts paredzēja to, ka šī licence ir nedalāma, un tā nevar tikt nodota, pārdota, dāvināta,

iznomāta vai jebkurā citā veidā atsavināta par labu citai fiziskajai vai juridiskajai personai bez Regulatora piekrišanas.

Tā kā Pieteikuma iesniedzējai sākotnēji izsniegtajā uzņēmējdarbības licencē Nr. 309 bija iekļauts nosacījums par to, ka licence nav nododama tālāk citām personām, un arī vēlāk pieņemtajos lēmumos par Pieteikuma iesniedzējai piešķirto radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību termiņa pagarināšanu bija iekļauts nosacījums, ka to tālāknodošana nav atļauta, lietā pastāv atšķirīgi lietas dalībnieku un pieaicināto personu viedokļi par to, kāds ar Satversmes 105. pantu aizsargāto pamattiesību apjoms ir Pieteikuma iesniedzējai.

Tāpat lietā pastāv atšķirīgi lietas dalībnieku un pieaicināto personu viedokļi par to, kurā brīdī ir radies Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskārums. Proti, Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka tās pamattiesību aizskārums radās tieši ar apstrīdētās normas pieņemšanu. Savukārt Saeima un tiesībsargs norāda, ka liegums tālāknodot radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības esot ilgstoši pastāvējis vēl pirms apstrīdētās normas pieņemšanas, un pieteikumā neesot norādīti objektīvi apstākļi, kas liecinātu, ka Pieteikuma iesniedzēja būtu pirmo reizi izjutusi no šā aizlieguma izrietošo pamattiesību aizskārumu tikai pēdējo sešu mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas Satversmes tiesā.

Līdz ar to papildus faktiskajiem apstākļiem un juridiskajiem argumentiem, kas noskaidroti lietas Nr. 2022-44-01 sagatavošanas laikā un pārbaudīti 2024. gada 10. janvāra tiesas sēdē, ir nepieciešams noskaidrot lietas dalībnieku un pieaicināto personu viedokli par iepriekš minētajiem apstākļiem. Tāpat nepieciešams noskaidrot arī citus lietas izspriešanai būtiskus jautājumus un uzklaut papildu pieaicinātās personas, kuru viedokļa uzklautšana var sekmēt vispusīgu un objektīvu lietas izskatīšanu.

Satversmes tiesa secināja:

5. Sākotnēji lietas Nr. 2022-44-01 izskatīšana, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 22. panta desmito daļu, 28.¹ panta pirmo un 1.¹ daļu, tika noteikta rakstveida procesā.

6. Izskatot lietu rakstveida procesā, Satversmes tiesa konstatēja, ka tai ir nepieciešams papildus noskaidrot informāciju no lietas dalībniekiem un

pieaicinātajām personām. Ņemot vērā minēto, lai veicinātu tiesas sēdes efektīvu norisi, lietas dalībnieki aicināmi sagatavot apsvērumus un pieaicinātās personas – viedokļus – par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 105. pantam, tai skaitā ietverot atbildes uz šādiem jautājumiem:

6.1. Pieteikuma iesniedzējai:

1) Ar ko atšķiras tiesību uz īpašumu apjoms, kas Pieteikuma iesniedzējai ir piešķirts ar Satiksmes ministrijas 2000. gada 13. septembra licenci Nr. 309 un uz tās pamata pieņemtajiem lēmumiem par radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību piešķiršanu Pieteikuma iesniedzējai un par tai piešķirto radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību termiņa pagarināšanu, no tiesību uz īpašumu apjoma, kas Pieteikuma iesniedzējai piešķirts ar Regulatora 2003. gada 30. jūlija lēmumu Nr. 199, ar kuru tai izsniegta publiskā fiksētā telekomunikāciju tīkla operatora individuālā licence Nr. T10137?

2) Kāpēc Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka tās tiesību uz īpašumu apjomā ietilpst tiesības tālāknodot radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības situācijā, kad gan licence, uz kuras pamata piešķirtas radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības, gan arī lēmumi, ar kuriem ir pagarinātas radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības, ir terminēti un neparedz minēto tiesību tālāknodošanu?

3) Pieteikuma iesniedzēja savu pamattiesību aizskāruma rašanās brīdi saista ar 5G tehnoloģiju strauju attīstību Latvijā, kas esot notikusi vienlaikus ar apstrīdētās normas pieņemšanu. Tieši kurā brīdī pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata sākās šī straujā 5G tehnoloģiju attīstība Latvijā? Un kādi apsvērumi tam ir pamatā?

4) No lietas materiāliem izriet, ka 2020. gada 31. augustā Pieteikuma iesniedzēja vērsās pie Regulatora ar pieprasījumu tai piešķirto radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību tālāknodošanai sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Centuria”. Kāpēc par Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskāruma rašanās brīdi nebūtu uzskatāms 2020. gada 31. augusts?

5) Atbilstoši spēkā esošajam regulējumam elektronisko sakaru komersants ir tiesīgs nodot tam piešķirtās radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības citam elektronisko sakaru komersantam tādā gadījumā, ja tas šīs tiesības ir ieguvis konkursa vai izsoles rezultātā par maksu. Vai par alternatīvu līdzekli, ar kuru pamattiesību ierobežojuma legītīmo mērķi varētu sasniegt vismaz tikpat efektīvi, nevarētu uzskatīt tādu regulējumu, kas ļautu elektronisko sakaru komersantam nodot tālāk

radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības, kuras tas ir ieguvis pēc pieprasījuma un bez maksas, ja tas pirms šo lietošanas tiesību nodošanas veiktu vienreizēju maksājumu valsts budžetā?

6.2. Saeimai:

1) Vai Pieteikuma iesniedzējas tiesību uz īpašumu apjomā ietilpst tiesības radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības nodot tālāk? Un, vai un kāda nozīme šajā aspektā ir apstāklim, ka ir pastāvējis laika posms, kad Pieteikuma iesniedzēja varēja lūgt Regulatora piekrišanu radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību tālāknodešanai?

2) No lietas materiāliem izriet, ka 2020. gada 31. augustā Pieteikuma iesniedzēja vērsās pie Regulatora ar pieprasījumu tai piešķirto radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību tālāknodešanai sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Centuria”. Kāpēc par Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskāruma rašanās brīdi nebūtu uzskatāms 2020. gada 31. augusts?

3) Vai par alternatīvu līdzekli, ar kuru pamattiesību ierobežojuma legītīmo mērķi varētu sasniegt vismaz tikpat efektīvi, nevarētu uzskatīt iespēju tālāknodot radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības, kas iegūtas pēc pieprasījuma un bez maksas, ja saņemta Regulatora piekrišana?

4) Atbilstoši spēkā esošajam regulējumam elektronisko sakaru komersants ir tiesīgs nodot tam piešķirtās radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības citam elektronisko sakaru komersantam tādā gadījumā, ja tas šīs tiesības ir ieguvis konkursa vai izsoles rezultātā par maksu. Vai par alternatīvu līdzekli, ar kuru pamattiesību ierobežojuma legītīmo mērķi varētu sasniegt vismaz tikpat efektīvi, nevarētu uzskatīt tādu regulējumu, kas ļautu elektronisko sakaru komersantam nodot tālāk radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības, kuras tas ir ieguvis pēc pieprasījuma un bez maksas, ja tas pirms šo lietošanas tiesību nodošanas veiktu vienreizēju maksājumu valsts budžetā?

5) Kāda nozīme vienlīdzības principa aspektā ir apstāklim, ka Pieteikuma iesniedzēja radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības sākotnēji ieguva tādā laika posmā, kad normatīvais regulējums neparedzēja iespēju tās iegūt konkursa vai izsoles rezultātā par maksu?

6.3. Tieslietu ministrijai:

1) Vai Pieteikuma iesniedzējas tiesību uz īpašumu apjomā ietilpst tiesības radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības nodot tālāk? Un, vai un kāda nozīme šajā

aspektā ir apstāklim, ka ir pastāvējis laika posms, kad Pieteikuma iesniedzēja varēja lūgt Regulatora piekrišanu radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību tālāknodošanai?

2) No lietas materiāliem izriet, ka 2020. gada 31. augustā Pieteikuma iesniedzēja vērsās pie Regulatora ar pieprasījumu tai piešķirto radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību tālāknodošanai sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Centuria”. Kāpēc par Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskāruma rašanās brīdi nebūtu uzskatāms 2020. gada 31. augusts?

3) Kāda nozīme vienlīdzības principa aspektā ir apstāklim, ka Pieteikuma iesniedzēja radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības sākotnēji ieguva tādā laika posmā, kad normatīvais regulējums neparedzēja iespēju tās iegūt konkursa vai izsoles rezultātā par maksu?

6.4. Satiksmes ministrijai:

Kāds tiesību uz īpašumu apjoms Pieteikuma iesniedzējai ir piešķirts ar Satiksmes ministrijas 2000. gada 13. septembra licenci Nr. 309 un uz tās pamata pieņemtajiem lēmumiem par radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību piešķiršanu Pieteikuma iesniedzējai un par tai piešķirto radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību termiņa pagarināšanu? Un kāds – ar Regulatora 2003. gada 30. jūlija lēmumu Nr. 199, ar kuru Pieteikuma iesniedzējai izsniegta publiskā fiksētā telekomunikāciju tīkla operatora individuālā licence Nr. T10137?

6.5. Konkurences padomei:

1) Direktīvas 2018/1972 51. panta 1. punkta otrā rindkopa paredz, ka dalībvalstis var noteikt, ka pienākums nodrošināt tiesības nodot vai iznomāt radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības neattiecas uz gadījumiem, kad uzņēmuma individuālās tiesības lietot radiofrekvenču spektru sākotnēji ir piešķirtas par brīvu vai piešķirtas apraidei. Ņemot vērā minēto, kāpēc Konkurences padome uzskata, ka, izmantojot minētajā normā noteikto rīcības brīvību, likumdevējs ar apstrīdētās normas pieņemšanu varētu būt veicinājis konkurences kropļošanu?

2) Vai tas, kādā procedūrā ir iegūtas radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības, proti, pēc pieprasījuma un bez maksas vai konkursa vai izsoles rezultātā par maksu, pats par sevi ietekmē konkurenci?

6.6. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai:

1) Kāds tiesību uz īpašumu apjoms Pieteikuma iesniedzējai ir piešķirts ar Satiksmes ministrijas 2000. gada 13. septembra licenci Nr. 309 un uz tās pamata

pieņemtajiem lēmumiem par radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību piešķiršanu Pieteikuma iesniedzējai un par tai piešķirto radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību termiņa pagarināšanu? Un kāds – ar Regulatora 2003. gada 30. jūlija lēmumu Nr. 199, ar kuru Pieteikuma iesniedzējai izsniegta publiskā fiksētā telekomunikāciju tīkla operatora individuālā licence Nr. T10137?

2) Vai Pieteikuma iesniedzējas tiesību uz īpašumu apjomā ietilpst tiesības radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības nodot tālāk? Un, vai un kāda nozīme šajā aspektā ir apstāklim, ka ir pastāvējis laika posms, kad Pieteikuma iesniedzēja varēja lūgt Regulatora piekrišanu radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību tālāk nodošanai?

3) Kādi kritēriji tika ņemti vērā, lemjot par ierobežotu radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību tālāk nodošanas iespējamību?

4) No lietas materiāliem izriet, ka 2020. gada 31. augustā Pieteikuma iesniedzēja vērsās pie Regulatora ar pieprasījumu tai piešķirto radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību tālāk nodošanai sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Centuria”. Kāpēc par Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskāruma rašanās brīdi nebūtu uzskatāms 2020. gada 31. augusts?

Tādējādi lietas Nr. 2022-44-01 izskatīšana turpināma tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

7. Satversmes tiesas likuma 28. panta septītā daļa noteic, ka tiesas sēdē pēc lietas dalībnieku uzklaušīšanas, ja nepieciešams, tiek uzklaušītas pieaicinātās personas.

Lietas sagatavošanas laikā, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 22. panta otrās daļas 2. punktu, tika noteiktas šādas pieaicinātās personas: Tieslietu ministrija, Satiksmes ministrija, tiesībsargs, Konkurences padome un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija.

Ņemot vērā lēmumā minēto, par pieaicināto personu lietā atzīstama arī Latvijas pārstāve starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās, *Dr. iur.* Lauris Rasnačs un valsts akciju sabiedrība „Elektroniskie sakari”. Viedokļa sniegšanai minētās personas uzaicināmas uz tiesas sēdi ar lietas dalībnieku piedalīšanos, lūdzot izteikties par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 105. pantam, tai skaitā sniedzot atbildes uz šādiem jautājumiem:

7.1. Latvijas pārstāvei starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās:

1) Vai Pieteikuma iesniedzējas tiesību uz īpašumu apjomā ietilpst tiesības radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības nodot tālāk? Kāda nozīme šajā aspektā ir apstāklim, ka ir pastāvējis laika posms, kad Pieteikuma iesniedzēja varēja lūgt Regulatora piekrišanu radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību tālāk nodošanai?

2) Kāda nozīme vienlīdzības principa aspektā ir apstāklim, ka Pieteikuma iesniedzēja radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības sākotnēji ieguva tādā laika posmā, kad normatīvais regulējums neparedzēja iespēju tās iegūt konkursa vai izsoles rezultātā par maksu?

7.2. Dr. iur. Laurim Rasnačam:

1) Vai var uzskatīt, ka Pieteikuma iesniedzējas tiesību uz īpašumu apjomā ietilpst tiesības tālāk nodot radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības situācijā, kad gan licence, uz kuras pamata piešķirtas radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības, gan arī lēmumi, ar kuriem ir pagarinātas radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības, ir terminēti un neparedz minēto tiesību tālāk nodošanu?

2) Vai ir iespējamas tiesību uz īpašumu apjoma izmaiņas straujas 5G tehnoloģiju attīstības Latvijā dēļ?

7.3. Valsts akciju sabiedrībai „Elektroniskie sakari”:

1) Vai radiofrekvenču spektra joslas ir sasaistītas ar konkrētu tehnoloģiju, piemēram, 5G tehnoloģiju izmantošanu?

2) Vai ir iespējams noteikt konkrētu brīdi, kurā sākās strauja 5G tehnoloģiju attīstība Latvijā?

Savukārt, iepazinusies ar pieaicinātās personas – tiesībsarga – viedokli, Satversmes tiesa atzīst, ka tajā ietvertie apsvērumi ir skaidri un pietiekami lietas apstākļu noskaidrošanai. Tādējādi nav nepieciešama minētās personas uzklauššana tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 26. – 28.¹ pantu, Satversmes tiesa

nolēma:

1. Turpināt lietas Nr. 2022-44-01 „Par Elektronisko sakaru likuma 48. panta septītās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam

teikumam un 105. pantam” izskatīšanu pēc būtības tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos **2024. gada 13. maijā plkst. 10.00** Satversmes tiesas sēžu zālē (Rīgā, Jura Alunāna ielā 1).

2. Aicināt uz tiesas sēdi:

1) lietas dalībniekus:

a) Pieteikuma iesniedzējas – sabiedrības ar ierobežotu atbildību „UNISTARS” – pārstāvi;

b) institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimas – pārstāvi;

2) pieaicinātās personas:

a) Tieslietu ministrijas pārstāvi;

b) Satiksmes ministrijas pārstāvi;

c) Konkurences padomes pārstāvi;

d) Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas pārstāvi;

e) Latvijas pārstāvi starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās;

f) *Dr. iur.* Lauri Rasnaču;

g) valsts akciju sabiedrības „Elektroniskie sakari” pārstāvi.

3. Nosūtīt lietas dalībniekiem un pieaicinātajām personām šā lēmuma kopiju.

4. Nosūtīt Latvijas pārstāvei starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās, *Dr. iur.* Laurim Rasnačam un valsts akciju sabiedrībai „Elektroniskie sakari” šā lēmuma, pieteikuma Nr. 201/2022 un Saeimas atbildes raksta lietā Nr. 2022-44-01 kopijas.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

Aldis Laviņš